

8 1/2

APHORISMORUM

TRIAS,

QUAM,

STIPENDIARIOS AD ACADEMIAM
IMPERIALEM ABOËNSEM

EXERCENDI GRATIA,

VENIA AMPLISSIMÆ FACULTATIS PHILOSOPHICÆ

PUBLICICE EXHIBET

JOHANNES HENR. AVELLAN,

*Historiarum Professor Publ. & Ord.
Stipendiariorum h. a. Inspector,*

RESPONDENTE

ERICO VILHELMO THEOD. SJÖMAN,

Stipendiario De la Myliano, Boreali.

In Auditorio Juridico, die V Maji MDCCCXXVII.

hora a. m. IX.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIORUM.

Aphorismus I.

Pro rato quidem haberi, inde a primis cultioris vitæ humanæ initiis, consuevit, singulis Litterarum Disciplinis suum esse objectum, aut materiam separatam, ex qua, diligenter considerata & in certum ordinem vel formam redacta, singulæ enascerentur & efflorescerent. At vero ita quamvis cuiusvis scientiæ peculiarem adsignauerint ditionem Eruditi multiscii, de abundante doctrina sua magnopere sibi congratulantes, tamen plerosque, ac sua scientia tumidissimos quosque maxime, præteresse omnino videtur cogitatio, tam de fundamento, sive fonte cognitionum quarumcumque suarum originario & universali detegendo, quam de loco vero ac genuino, quem in orbi cognitionum omnium integro tueantur, determinando. Recusari itaque non potuit, quominus, verecundioris, simulque sagacioris ingenii homines, multa ex iis quæ pro veris venditabantur, nonnisi in casu atque vana opinione posita fuisse, persentiscentes, animumque, causa probabili inde repetita, ad ultimam aliquam veritatem, eandemque ceterarum omnium unam stirpem & effectricem communem, caute investigandam & designandam adpellentes, Sapientiæ Studiosorum (*Φιλόσοφων*) nomine, itidem verecundo, merito honestarentur.

Aphor. II.

Quod qui perarduum moliebantur opus, quamvis multifariam fluctuante & ambiguo, per intervalla temporum semet

subsequentiâ, usos fuisse successu videantur, tamen in incepto permanentibus, ad irritum cecidisse conata haudquaquam iudicabit, quivis, temere concepta opinione non ductus, historiam Philosophiæ, præsertim recentioris, mente animoque perlustraverit. Quin multo potius sagacior quilibet rei æstimator, in silvosa ipsa, quæ, haud ita longo temporum decursu, in conspectum venerit frequentia Philosophorum, inter se quidem varie in variis dissidentium, sed nihilominus in haud paucis etiam, iisdemque gravissimis rebus, mente simul ac voce consentientium, videre sibi videatur causam sufficientem colligendi: tantum numerum hominum, inprimis prudentium, in unum omnes *Objectum* dirigentium aciem oculorum, haud probabiliter concurrisse, nisi sublimitate pariter ac novitate rei cuiuspiam visæ in admirationem raperentur. Insolitum igitur lumen, ex patefacto tandem Sidere, ut ita dicam, in centrali, vivaque & reali, veritatis itidem vivæ & realis, sede, *Idea absoluta*, infixio, effulgens, causæ crediderim fuisse, cur, ad exortum veluti novi Phænomeni, non modo magnam istam frequentiam novo gaudio tripudiantium, varii variis laudibus sua visa jactantium, sed numerosiorem etiam turbam, ex signo ejusmodi, secundum illorum opinionem, infausto non minus ac miro, pessima augurantium, dies nostri viderint, exaudiverint.

Aphor. III.

Quod si quæritur, an, vel quomodo probari possit veritas ipsa *Idee Absolutae*, quam fundamentum & sedem omnium veritatum primam & communem constituere inuimus; mox fere superfluum & inanem quæstionem esse nemo non iudicabit, facile nimirum perspicuus: nihil verum intelligi, de nulla re dubitari, vel ne quidem quæri posse, nisi *sit id ipsum, Intelligens, Dubitans, Quærens*. Igitur nonnisi actum egisse censendi forent, ex. gr. CARTESIUS, cum in celebri enunciato: *cogito: ergo sum*, fundamentum Philosophiæ suæ substruendum ponerat, & FICHTIUS ubi ex formula:

$A = A$, *ro Ego Absolutum* deduxit, & ceteri tandem cujus-
cumque nominis Philosophi, cum ex veritate quapiam nota
haudque dubia, principium commune cuius veræ scientiæ quæ-
rerent, si modo probandum sibi sumsissent, nullibi, nisi in
Mente Intelligente, ultimum principium veritatis proptereaque
ultimam ipsam absolutamque veritatem esse quærendam. Effi-
cace itaque ac spontanea vi Mentis ipsius suum cuique
Philosophis, si turpes excipias *Empirismi & Sensualismi* au-
ctores, alterum, mirum quantum resolutu difficilius, se obtu-
lit *problema*: quo nempe explicaretur: quid tandem sit *Mens*
ista intelligens? quæ *substantialis & identica primæ hujusce*
Veritatis absolutæ vis & essentia viva atque libera? En! i-
gitur *Objectum*, in quo ex intimis suis recessibus in conspe-
ctum producendo, vera quævis Philosophia versatur. Operæ
pretium idcirco esset comparationem quandam instituire, qua,
quadantenus saltem, indicare conaremur, quem Principes in
Philosophia *Ideälismi* eminentissimi, suum quisque præcipuum
Systematum conditorum, habuisse nobis videntur, exitum; qua
potissimum re — KANTIUS se in vacuo formalismo, cancellis
Relativitatis absolutæ circumscripto, vel potius divulso, per-
mansisse; FICHTIUS quo voluit, ad *Identitatem* *re Ego & re*
non Ego probandam, haud perveniens, neque semet, cancel-
los relativitatis, acerrimi ingenii aciem clam subterfugientis
superasse; SCHELLINGIUS, completum quamvis, concretam &
absolutam *Absolutæ & Identicæ Ideæ* arriperet *Unitatem*, ean-
dem tamen in intuitionibus *mathematicis*, quin immo quod mirum
videatur, simul *poëticis*, semet ita construxisse atque incrustasse
(ignoscant *Poëtae* vocabulo), ut *Libertati Ideæ*, nisi ex axio-
mate quodam perperam aliunde petito, aditus haud relictus
sit; HEGELIUS tandem *absolutæ Ideæ Conceptum* omnibus nu-
meris absolutum proptereaque & ad *Libertatis*, (ejusdemque
gravissimi quidem, omnium quæ in *Idea* connectuntur mo-
menti) & ad ceterarum veritatum naturam accommodatissime,
semet determinasse, — prodiderint. Verum latius ita patenti
contemplationi cuidam heic non locus.